

Marije aan het Rot

www.bluesclues.nl

Onderzoek naar het dagelijks leven bij depressie: verleden, heden, en toekomst

Hoe voelde u zich vandaag?

	Helemaal niet					Extreem
Angstig		X				
Blij				X		
Gefrustreerd			X			
Tevreden				X		
Boos		X				
Verdrietig	X					

Hoe voelde u zich de afgelopen week?

	Helemaal niet					Extreem
Angstig			X			
Blij				X		
Gefrustreerd			X			
Tevreden				X		
Boos			X			
Verdrietig	X					

Klinische praktijk / nu

- Hoe voelde u zich de afgelopen week?
 - (Symptomenvragenlijst)
 - Bespreking tijdens behandelcontact
- Hoe voelde u zich vandaag?
 - Dagelijks thuis registratieformulieren invullen
 - Bespreking tijdens behandelcontact

Premenstruele dysforische stoornis

A. In het merendeel van de menstruele cycli moeten de volgende symptomen aanwezig zijn in de week voor het begin van de menstruatie, beginnen te verminderen kort na het begin van de menstruatie, en minimaal of afwezig zijn in de week na de menstruatie.

1. Labiel affect
2. Geïrriteerdheid of boosheid
3. Depressieve stemming
4. Angst of spanning

B. ...

C. ...

D. Criterium A moet bevestigd worden d.m.v. **prospectieve dagelijkse zelfrapportage** gedurende minstens twee menstruele cycli.

Hoe voelt u zich op dit moment?

	Helemaal niet						Extreem
Angstig	2345	1					
Blij	1	25	3	4			
Gefrustreerd	1235						4
Tevreden	1	2	35	4			
Boos	1235						4
Verdrietig	12345						

Intensieve herhaalde metingen

EXPERIENCE SAMPLING

- Psychologie
- Dataregistratie op variabele tijden
- Meten van gevoel + activiteiten

ECOLOGICAL MOMENTARY ASSESSMENT

- Geneeskunde
- Dataregistratie na betekenisvolle gebeurtenissen of op vaste tijden
- Meten van gedrag + fysiologie

1992, Maastricht

- Intensieve herhaalde metingen bij patiënten met psychische stoornissen
- Beschreven onderzoek:
 - Acceptatie bij gebruik in depressieve patiënten
 - Bepaling van frequentie, intensiteit en duur van dysforische stemming
 - Toepassing van methode in de context van cognitieve therapie

Twintig jaar later...

Clinical Psychology Review 32 (2012) 510-523

Contents lists available at SciVerse ScienceDirect

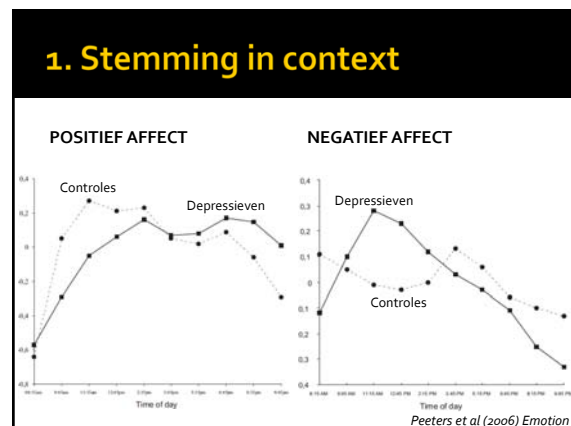
Clinical Psychology Review

Mood disorders in everyday life: A systematic review of experience sampling and ecological momentary assessment studies

Marjke aan het Rot ^{A,h,p}, Koen Hogenelst ^{A,b}, Robert A. Schoevers ^c

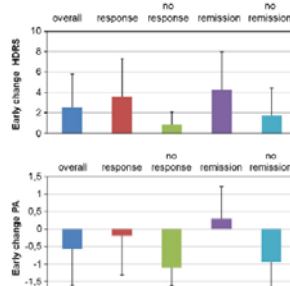
Department of Psychology, University of Groningen, Netherlands
School of Behavioural and Cognitive Neuroscience, University of Groningen, Netherlands
Department of Psychiatry, University Medical Centre Groningen, University of Groningen, Netherlands

- ### Onderwerpen
1. Stemming in context
 2. Effecten van behandeling
 3. Residuele symptomen na behandeling
 4. Kinderen en jongeren
 5. Unipolaire depressie vs. bipolaire stoornis
 6. (Onderliggende biologie)

2. Behandeling

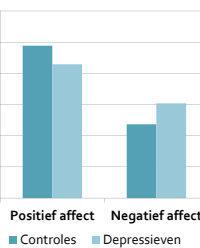
- Imipramine / placebo (6 w)
- Hamilton depressieschaal (HDRS) in weken 0, 1 en 7
- Response / remissie na 6 weken o.b.v. HDRS
- Intensieve herhaalde metingen in weken 0 en 1

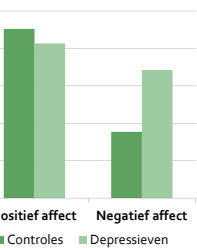
Geschwind et al (2011) Eur Neuropsychopharmacol

3. Residuele symptomen

Gemiddeld genomen

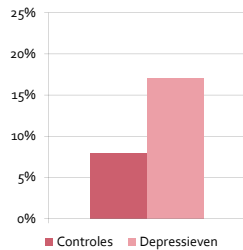
Variatie in de tijd

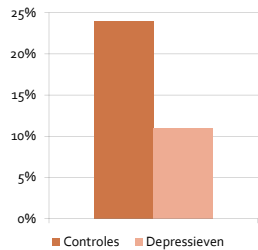
Knowles et al (2007) Bipolar Disord

4. Kinderen en jongeren

Sociale context: alleen zijn

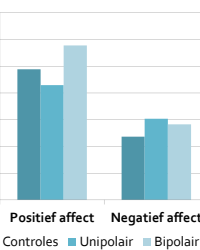
Interesse: activiteit gepland

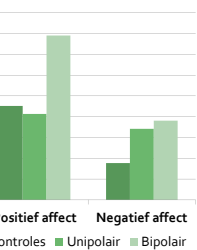
Axelson et al (2003) J Child Adolescent Psychopharm

5. Unipolair depressief vs. bipolair

Gemiddeld genomen

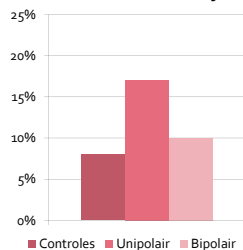
Variatie in de tijd

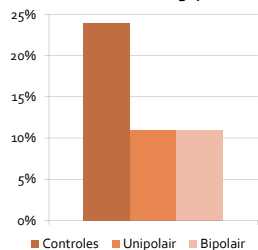
Knowles et al (2007) Bipolar Disord

5. Unipolair depressief vs. bipolair

Sociale context: alleen zijn

Interesse: activiteit gepland

Axelson et al (2003) J Child Adolescent Psychopharm

Kortom...

Intensieve herhaalde metingen kunnen ...

1. Inzicht verschaffen in de contexten waarin de stemming van patienten slechter of beter is
2. De effecten van behandeling eerder zichtbaar maken
3. Terugval na herstel mogelijk helpen voorkomen
4. Qua maten aangepast worden aan de doelgroep
5. Het onderscheid tussen een unipolaire depressie en een bipolaire stoornis helpen verduidelijken

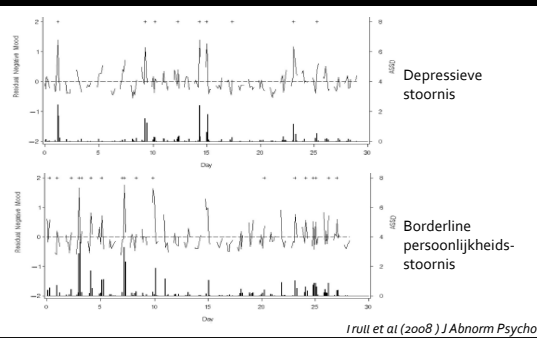
aan het Rot et al (2012) Clin Psychol Rev

Klinische praktijk: mogelijkheden

- Diagnostiek
- Behandeling
- Feedback
- Preventie
- Oorzaak/gevolg

Diagnostiek: of/of

Diagnostiek: ja/nee

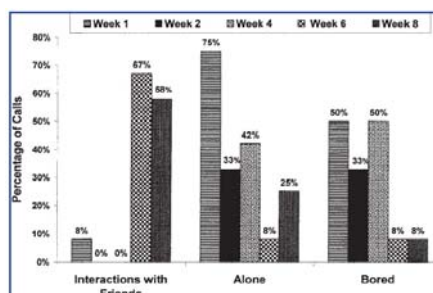
Comparison of Judgments of Three Essential Symptoms of Depression Based on Clinical Evaluations and Self-Reports for Seven Clinically Depressed Adolescents

Subject	Sadness	Irritability	Anhedonia
1	Yes/yes*	Yes/no	Yes/no
2	Yes/yes	Yes/yes	Yes/yes
3	Yes/yes	Yes/no	Yes/no
4	Yes/no	Yes/no	Yes/yes
5	Yes/no	Yes/no	No/yes
6	Yes/yes	No/yes	No/yes
7	Yes/no	No/no	No/no

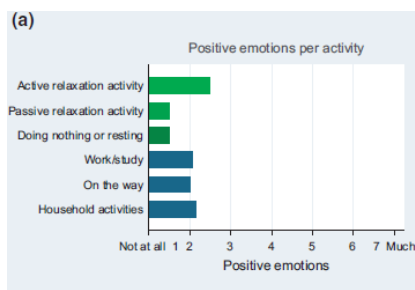
*Yes/yes = DISC/ESM data.

Mokros et al (1993) Health Communication

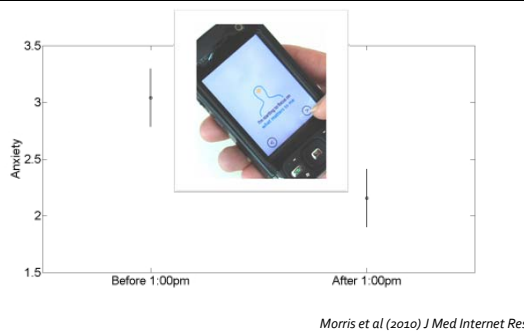
Behandeling

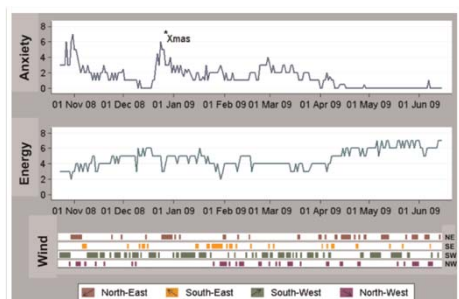
Feedback

Preventie

Oorzaak/gevolg

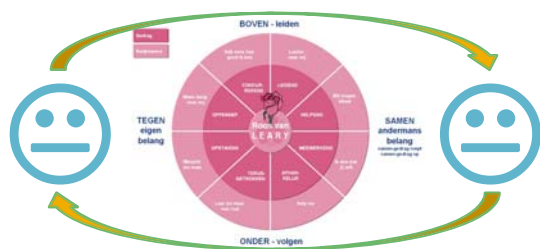
Bos et al (2012) BMC Case Reports

Klinische praktijk: mogelijkheden?

Lopend onderzoek: omgang met anderen

www.bluesclues.nl

Lopend onderzoek: omgang met anderen

www.bluesclues.nl

Methode: Intensieve herhaalde metingen, focus op interpersoonlijkgedrag (vriendelijk, onvriendelijk, leidend, volgend)

Deelnemers: Kinderen, broers/zussen, ouders van depressieve patienten

Dieetinterventie: Tryptofaan (verhoogt serotonine)

Klinische praktijk / toekomst

- ESM/EMA studies verschaffen meer inzicht in de fenomenologie van stemmingsstoornissen en in de effectiviteit van behandelingen
- ESM/EMA kan met succes worden toegepast op individuele patienten in de context van zowel diagnostiek als interventie

Dank voor uw aandacht

Mood disorders in everyday life: A systematic review of experience sampling and ecological momentary assessment studies

Marjke van den Broek^{a,b}, Koen Hogenelst^{a,b}, Robert A. Schoevers^c

^aDepartment of Psychology, University of Groningen, Netherlands
^bSchool of Behavioural and Cognitive Neuroscience, University of Groningen, Netherlands
^cDepartment of Psychiatry, University Medical Centre Groningen, University of Groningen, Netherlands

www.bluesclues.nl